

Хаётин ҳақиқат шуки, амалий натижалар билан мустаҳкамланган, ўз мевасини берадиган ислоҳотлар одамларнинг қалбига тез кириб боради. Бундай шиддатли жараённи ҳеч ким, ҳеч қандай куч тўхтата олмайди.

Шавкат МИРЗИЁЕВ

O'zingni angla!

Hurriyat

Mustaqil gazeta

Gazeta 1996-yil dekabrdan chiga boshlagan ★ www.uzhurriyat.uz

✉ gazhurriyat@mail.ru

★ t.me/hurriyatuz

★ f Hurriyat gazetasi

ЎЗБЕКИСТОН МИНТАҚАВИЙ ШЕРИКЛИКНИ ИЗЧИЛ МУСТАҲКАМЛАМОҚДА

Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев амалий ташриф билан Россиянинг Санкт-Петербург шаҳрида бўлади.

25-26 декабрь кунлари ташриф доирасида мамлакатимиз этакчиси МДХга аъзо давлатлар раҳбарларининг норасим самити ва Олий Евросиё иктисодий кенгашининг (ЕОИК) навбатдаги йиғилишида иштирок этади.

Давлатимиз раҳбари ҳар йили МДХнинг анъанавий саммитларида иштирок этиб, Ўзбекистон Ҳамдустлик мақсади ва вазифаларига содиклигини намойиш қилимада. Бундай форматлarda иштирок этиш республика якин шерилар билан фаол ҳамкорлик қилиш, кун тартиbidagi долзарб масалаларни биргаликда муҳоммада қилиш ва ўзаро мусобабатларни янада ривожлантиришга қартилаган тақлифларни илгари сурин имконини беряпти.

Ўзбекистон иштирокчи давлатлар ўртасидаги ҳамкорлик мустаҳкамлашга салмоқли хисса қўшиши орқали МДХ доирасида фаол позицияни эталлаб келмоқда. Мамлакатимиз иктисодий, маданий-гуманинтар илолаларни ривожлантиришга қартилаган муҳим ташаббусларни мунтазам илгари суруб келаётir.

Ўзбекистоннинг МДХ доирасидаги устувор йўналишлари қаторига интеграцияни чукурлаштириш, кўшма лойиҳаларни илгари сурин мавзуда таъминлаш киради.

Ўзбекистон учун МДХдаги ҳамкорлар билан савдо-иктиносий шериларни мухим ўрин тутади. Республика экспорт-импорт мусобабатларини фаол ривожланни, миллий маҳсулотларни сотиш бозорини кенгайтироқда, монтакнинг транспорт-логистика инфраструктурасини яхшилашга қаратилади.

Ўзбекистон Президенти мамлакатимиз кузатувчи мақомини олгандан бери мазкур бирлашма Олий Кенгашининг олтига йиғилишида қатнаши.

Ўзбекистон бош вазири бош бошчилиги ЕОИК мамлакатлари ва Евросиё иктисодий комиссияси билан ҳамкорлик бўйича идоралараро ишчи гуррухи тузишган. Ишни гурӯҳ ЕОИК билан ўзаро ҳамкорликни мувофиқлаштиради, иктисодий алоқаларни таҳтил қилиди ва ҳамкорликни чукурлаштириш бўйича таклифлар ишлаб чиқади.

2024 йил 1 октябрда Ўзбекистон ҳукумати ва Евросиё иктисодий комиссияси ўртасида 2024-2026 мильяларга мўлжалланган Кўшима ҳаракатларни имзоланди.

ЕОИК платформасида кузатувчи давлат сифатида иштирок орқали Ўзбекистон муҳим ташаббусларни илгари суруб келаётir. Ўзбекистоннинг МДХ доирасидаги устувор йўналишлари қаторига интеграцияни чукурлаштириш, кўшма лойиҳаларни илгари сурин мавзуда таъминлаш киради.

Ўзбекистоннинг МДХ билан алоқалари республиканинг Евросиё иктисодий иттифоқи (ЕОИИ) билан ҳамкорлиги чаржасини ошириша ҳамда ўзбекистоннинг ишончли шерик сифатидаги мавзени мустаҳкамлаш мухим омил бўлашти.

Ўзбекистоннинг МДХ билан алоқалари республиканинг Евросиё иктисодий иттифоқи (ЕОИИ) билан ҳамкорлиги чаржасини ошириша боғлиқ.

Евросиё иктисодий иттифоқи Божхона иттифоқи ва Ягона иктиносий макон негизида тузилган ҳалқаро интеграцион иктифоқи бирлашади. Иттифоқ 2014 йил 29 майда Остона шаҳрида (Қозогистон) Беларусь, Қозогистон ва Россия давлат раҳбарлари томонидан имзоланган Евросиё иктисодий иттифоқи тўғрисидаги шартнома кучга кирганидан сўнг 2015 йил 1 январдан иш бошлади.

ТАҚДИМОТ

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН БУНЁДКОРИ ВА ФАХР ҲИССИ

(Озарбайжонга сафар таассуротлари)

Фаҳр ва ғурур туйғуси ҳақида кўп гапириш мумкин. Ватан, Она, Истиқол, миллат байроп, Конституция, юртимизни жаҳонга танитाहтган билимдан ёшларимиз, моҳир спортиларимиз. Буларнинг бариза бозига фаҳр-иiftihor туйғусини беради. Лекин Миллат Сардори, Юрт Етакчиси билан фахрларни ҳиссия ҳам борки, бу туйгу Ватанини севадиган, ҳалқини яхши кўрадиган ҳар қандай одамга қандайдир ўзгача кўтариникил бахш этиб, мотивация-кучайрат беради, илхомларнинг, кўнгилларни рашванлаштириб юборади. Негаки, мамлакат рахబари, Юрт Сардори ҳамики ютуқларнинг, мувafaқiatlарнинг гарави, тимсоли десак асле хота бўлмас. Шу мазъонда ҳар қандай ўғюқ қалби инсон Юртбосимиздан фахрланиши, гурурланиши табиий бўлса керак.

Мамлакатимизда Президентимиз Шавкат Мирзиёев ташаббуси ва раҳбарлигига шиддат билан амалга оширилаётган кенг кўлламили ишпоҳотлар жараёнларни, самараларини ўз кўзи билан кўраётган шу юртнинг оддий бир фарзанди сифатида буни хорижда ўтган катта бир тадбирда ҳис қилиши янада ҳаяконни кечнанини фаҳр билан айтила оламан.

Айни кечинималар Боку шаҳридаги Озарбайжон Миллий кутубхонасида Ўзбекистон касаба ушумалари Федерацияси Кенгашини, таникли сиёсатчунос, сенатор Кудратилла Рафиқовнинг "Менинг Президентим" ва "Миллатпарвар" китоблари асосида озарбайжонлик ижодкор-таржимонлар – ёзуви ва шоир, "Ўзбек келаётir тарих қарридан" шеъри билан ҳам машҳур Акиф Багиров ҳамда адабийтуснон олим, таржимон Шавкат Косим томонидан тадріргаётган "Шавкат Мирзиёев феномени" китоби тақдимотида

айниқса, қалбимда жўш урди.

Ҳар жиҳатдан юқори даражада ўтган тақдимотда Озарбайжон парламенти вакиллари, таникли шоир ва ёзувчилар, кенг жамоатчилик ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси сенати ва юртимиз делегацияси аъзолари, оммавий ахборот восита-ларни вакиллари иштирек этиди.

Тақдимот бошланшини аввалида бир катор озарбайжонлик машҳур сиёсатчи ва зинелилар билан сұхбатлашиш имконига эга бўлди. Улар ушбу китоблар тақдимотининг Бокуда ўтказилётгани ўзбек-озарбайжон халқларининг бир-бира га яқинлиги, ўзаро дўстлик ришталарни мустаҳкамлани бораётгандан далолат эканини алоҳида тъкиядидилар.

— Озарбайжондаги "Таксил" ноширилик уйи томонидан чоп этилган "Шавкат Мирзиёев феномени" китоби жуда катта масъулият билан таржима қилинди, бу жараёнда

хар бир сўз бўйича маслаҳатлашди, фикр алмашдик, – деди таникли икодор, таржимон Яшар Қосим. — Бизга Қудратилла Рафиқовнинг китобларининг тили ва услуби ёқди. Таржима жараёнда ана шу жиҳатларни ушаш, сақлаш, озарбайжон тилида чиройли жаранглайдиган сўзларни топиш ва кўллашга ҳаракат қилди. Одамга кўн нарса берадиган мазкур китобни ўқиб, Янги Ўзбекистонни янада яқинроқ бўлиш, унинг асосчиси шахсияти, Президент Шавкат Мирзиёевнинг Ватан ва Millat истиблиги, шони учун амалга ошираётган ишлари ҳақида муҳим мълумотларга эга бўлиш мумкин. Китобда жонли, ҳаётӣ мисоллар, ҳалқона ибора ва мақоллар жуда ўқсан маҳорат билан кўлланилган эътиборга молик.

2-6.

МУШОҲАДА

Бир тоифа замондошларимиз бор: жамиятнинг ижтимоиёсий, маданий-маърифий, маънавий ҳаётига доҳил тадбирларга (тўй, маъракаларга эмас) имкон қадар ҳаммадан олдин боришига ҳаракат қиласидилар. Шароит ва имкониятларига қараб пёйдами, жамоат транспорти ёки шахсий уловдами, ишқилиб, кечик маслика оdatланганлар. Тадбир ташкилотчилари уларнинг келганидан курсанд бўлишидан-ю, асосий эътиборлари анжуман ёки йигиннинг рисоладагидек бошланши, энг ҳурматли санаган меҳмонларни рисоладагидек кутиб олишига қаратилган бўлади. Ҳалиги замондошимизнинг бундай иззат-икром билан иши йўқ, у айни тадбирнинг мақсади, мөҳиятини англаш ташвишида ўз-ўзидан шу муҳитга қўшилиб кетади.

ДАРЁ ИРМОҚЛАРДАН БОШЛАНАДИ

Баъзан катта дабдаба, баъзан эса жиддий кириш қисмлар билан бошланадиган тадбирларда ташкилотчilar бу анжумани хато-камчилликлариз ўтказиб олиши ташвишида; тақлиф этилганларнинг қай бирлари ундан бир янгилик, маърифий олиши, ўрганиш иштиёқидек ва қай бирлари хисобот бериши зарурлиги учун "Бордингми? — Бордим! Қатнашингми? — Қатнашдим!" кайфиятида.

Юқорида тилга олган замондошимиз эса на ташкилотчilar ва на тақлиф этилганлар которида маъсул эмас, лекин у бошидан охирига бор диккati билан (котами, киличими) шу тадбирга боғланади: мисоли уммонга тушиб унинг сувлари, тўлқинлари, тубидаги тошларни ўсимликларидан ўзига хослик, гузалликлар, ибратлар.

Дурлар излаган ғаввос каби тадбирнинг мақсаду мазмuni, иштирокчиларнинг кайфиятию ўзаро мусобабатлari, айтилган сўзлар мояхидатан эзгуликлар, мөълумотлар, янгиликлар, жамоат одимларига ҳамоҳангликлар, одамлар дардларига мальхамлар, ибратлар теради.

Тадбир тугаб, ташкилотчilar енгил торадилар; хурматли меҳмонларни ё миннатдорчиллик, сўнга-саломлар, ё бир пиёла чой билан кузатадилар. Аммо ҳалиги замондошимиз ҳар доим ҳам бъэтибор доирасига тушмайди ва унинг ўзида ҳам бунга интиклиникларини ўзиди — энди у қандай келган бўлса, шундай қайтаб кетиш тарафдуди.

Эслатма: ҳужжатлар электрон тартибда қабул қилинади.

Ташкилотга ҳужжатлар ишларга куйидаги ҳужжатларни позим:

ДИҚКАТ, ТАНЛОВ!

"ВАТАН – АЗИЗ, ЖАСОРАТ – МАНГУ!"

Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси томонидан Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ва бир қатор ташкилотлар ҳамкорлигига Қуролли Кучларимиз ташкил этилганинг ўттиз уч йиллиги ҳамда Ватан химоячилари куни муносабати билан "Ватан – азиз, жасорат – мангур!" республика танлови ўтказилиши эълон қилинади.

Танловга 2024 йилнинг 20 январидан 2025 йилнинг 1 январигача бўлган даврда эълон қилинган материаллар - асарлар 2025 йилнинг 3 январигача қабул қилинади.

Танлов ғолоблари Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари ташкил этилганинг ўттиз уч йиллиги ҳамда Ватан химоячилари куни байрами арафасида мукофотланадилар ва уларнинг рўйхати матбуотда эълон қилинади.

Ижодий ишлар "Ватан – азиз, жасорат – мангур!" танловига деб кўрсатилган ҳолда қуйидаги электрон манзилларига юборилиши лозим:

Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси, 100011. Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-йи. Тел.: 71 244-64-62 (+998994661025 рақамдаги телеграм манзиз)

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси, 100066, Тошкент шаҳри, Бунёдкор кўчаси, Адиблар хиёбони.т. 71 231-83-49 (+9989944108017 рақамдаги телеграм манзиз)

ТАШКИЛИЙ ҚЎМИТИ

2-6.

2-6.

УЮШМА ФАОЛИЯТИДАН

ЯНГИ КИТОБЛАР ТАҚДИМОТИ

Мұхлислар қалбидан жой олган қалмасаштарнинг янги асарлари нашр этилиши адабиёт ихлосмандлари учун мисоли байрам бўлади, катта кувонч бағишлади.

Бердак номидаги Қорақалпок давлат университетида Қорақалпогистон халқ ёзучиси, Бердак номидаги давлат мукомоти фоатураати, Ўзбекистон Ёзувчилар ва Журналистлар уюшмалари аъзоси Муродбий Низановнинг "Тутқин" романни ҳамда "Ийрим" қиссаси тақдимоти бўлиб ўтди.

Тақдимотда университетнинг Қорақалпок филологияси ва журналистика факултети профессор-ўқитувчилари, талаба-шпар, ёзувчи шоирлар иштирок этди.

Тадибида Қорақалпогистон Ёзувчилар уюшмаси раиси К. Каримов, университетнинг Қорақалпок адабиёти кафедраси доцентлари Ж. Қанизояса, Ж. Сагидуллаева ва бошқалар ёзувчи Муродбий Низановнинг бу янги асарлари ҳам долзарб мавзуларда ёзилгани, эзгу гоялларни тарғиб этиши, адабнинг қаҳрамонлар яратишдаги маҳорати ҳақида гапирдилар.

"Ийрим" қиссасига XIX аср ўрталарида бўлиб ўтган ҳәйтӣ воқеалар асос қилиб олинган. Ҳар бир инсон ўз эзгу гоясига хушёрлик билан амал қилиши кераклигини мөхир адид машҳур полнов ва бобон Жанааберганинг шахсий тақдирни орқали очиб беради.

"Тутқин" романига эса 1839–1840 йиллардаги тарихий воқеалар асос қилиб олинган.

Тақдимотда ёзувчи янги китобларнинг ёзиши жараёнлари ва келажак режалари ҳақида гапирди. Шунингдек, мұхлисларни қизиқтирган саволларга жавоб берди.

Янги китоб билан қизғин табриклидилар. Дўсту қадропонлари, шогирдлари чукур миннатдорчилар изҳор этиб, гул ва эсдаликлар тақдим этилар.

Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси ахборот хизмати.

ДИЛДАГИ ГАПЛАР

Ўйлаб кўрсам, ҳамиша ҳаракат, ташвиш ва қувончда ўтган умрга, босиб ўтилган ўйлуга қараб ҳам қўймабмана... Журналист сифатида имзо чекиб биринч бор иш ҳақи олганимга ҳам 53 йил, почтадан қалам ҳақи келганига эса 63 йил бўлибди. Журналист учун аслида ишлаган йилларини акс эти-руви рақамлар эмас, у қандай ишлагани, ундан элга, юртга фойдаси теккан нима қолгани мұхим.

Тўртинчи синфа ўқиб юрганимда ҳовлидаги симёточа ўрнатилган карнайдан фойдаланиб мактаб радиоузелини ташкил килишини таклиф килди. Директор руҳсати, физика ўқитувчиси ёрдами, адабиёт мұаллимасы назоратида мактаб ҳаётига оид янгиликларни, улар аълочи ва қолоқ ўқувчилар, спорт мусобакалари, алломалар ҳаётидан ҳисоялар каби мавзуларда эди, "Дикат мактаб радиоузелидан гапирамиз", деган сўзлар ортидан ифодали қилиб ўқиб берардим. Кейинчалик дадамга велосипед ўрнига одирганим "Весна" магнитафонига интервьюлар олиб, уларни ҳам симёточдаги карнай орқали кўяр эдим. Ўша даврлардано ахборот тарқатиши, ҳақиқатни сўзлашга қандайдир илложи ички руҳ бор эди менда. Кейинчалик, ТошДУ (хозирги ЎзМУ)нинг журналистика факультетини битирмай туруб ишлай бошлаганимдан ҳозиргача ана ўша болаликдаги ётиқод куҷайди, менга фаолиятимда маёб бўлди ва бoshимга кўп ташвишлар ҳам келтиргани ҳам бор гап.

Журналист ким у? Расмий ҳужжатларда қайд этилганидек, "ахборот изловчи, қайта ишловчи ва тарқатувчи"ми? Бу ҳам керак. Аммо у аввало жамият – кўзгуси. Парда ортида воқеалик ва ҳолатларни ҳам пайқай оладиган кўз! У имо-ишорадан товуш топиб тинглай оладиган кўлук! Журналист узин кўриб кўрмаслики, эшигит эшигаслики олишга ҳақи йўй. Уни жамиятга кўрсатилиш, эшигитириши шарт! Шундагина холислик, ҳақиқитлик, адопат каби түшунчалар тўлақони маъно каби этади. Чунки журналистнинг виҳдони – ҳақиқатнинг кўзи.

Аммо мен, ҳамкасларим виҳдони, журналистика виҳдони ҳамиша ҳам ҳақиқатнинг кўзи бўла олдикими?

Фаолиятим давомидаги ҳақиқат кўзи неча-неча бор зарбаларга учрамади. Ёлғон маънумотлар билан фельветон чот этилар, тухмат, исботи ўйк "далиллар" тўйк жинон иш кўзғадилар. Неча бор ҳукумат идораларида мұхокама бўлдим. Босим билан бир инсонга тухмат килиши мажбурлаб босим кўлдилар. Мутлақа ососсиз камситиш, жамиятдан четгалиш, вазифамдан озод этиш каби хўрланган кунларни ҳам кўрдим. Ва не бахтли, Яратганинг хизбу ҳимояси ва ҳаётда адопатли инсонлар борлиги туфайли ҳар гал ғолиб чиқдим. Амандорларнинг кўзғатган жинон ишлари, ноконуний қабул қилиган қарорлари, адопатсиз бўйруқлари... Бекор қилинди. Лекин, инсон деган мавжудотнинг феъли ўзгача экан. Йиқитишган жойидан турғиб яна ўша, конига сингтан рух кўрсатган ўйдан давом этавар экан. Билмадим, бундай ҳаёт тарзи фақат элга кўз, ку-

лок бўлман деган журналистигагина хосмикан? Холбуки, неча бор жарга куллатганирда, бас, энди бу қасбни тарқ этаман, деган истиробли фикр вуҳудими қўйнокса соглан. Аммо вижданинг йўлига, амрига қарши турб бўлмасди. Яна ва яна болалиқда ташланган ўйдан қолмасдим.

Атроғга қарайман. Мен кабилар бир эмас. Гарчи тақдирлар турлича бўлсада бир йўлдан бораётган сочлари оқарган, уст-бошларни унинкан, соглиги ҳам бир қадар, аммо кўзлари, қалбидা олов алганаси тафтидан "ҳақиқат", "адолат", "холислик" деб аталаувчи ҳарорат тараққатан ҳамкасларимни кўраман. Улар кўп бўлмасда, мұхими – бор! Демак, журналистика тарғиб ўйғоқ, у ўшайди, давом этади.

Тақдирни қарангки, мен телевидение, га-

зислик авж оляпти. Саводни мактабда ўргатишадику деманг, савод асоссан ёзиш ва ўқиш туфайли шаклланади.

Газеталар сони ва аади қисқариши, интернет журналистика кенгайши таҳлили журналистикага таҳдид бўлди. Ҳамкаслар орасида ахборот ёзиш билан чегараланинг, таҳлили – таҳқидий мақолалар, сурштирув, очрек сингари жанрларда қалам тебратадиганлар борган сари йил сайн эмас, кун сайн камайиб боряпти.

Босма нашрлардаги обуна билан боғлик иш ҳақиқининг даражаси журналистиарнинг касбини ўзгартирисига, масалан, ахборот хизматларига ўтиб кетишига сабаб бўлпти. Бу ҳам журналистикамизга салбий таъсир кўрсатмоқда.

мұхларидик, интервьюлар олдик. Ўшанда ҳар иккى томондан қандай ҳалок бўлаётганлари-ю, душманинг чекиниш чоғи ташлаб кетилган жасадларини кўрдик. Бу мудхиш, қўнгисиз воқеилининг бараси видеотасвириларни телевидение архивига топширганимиз. Бир қисми "Ахборот" дастурда кўрсатилган. Ўшанда мен жанговор ҳаракатларнинг бориши ҳақиқати ҳар бир сўз ва тасвирни ҳақиқитликпен билди, кутиб турганини, қалбан ҳис қилиб зиммамда, балки тақдиримдаги энг маъсулнинг кун ва соатларни бошдан кечираётганимни билди.

Тинч даврларда ҳам, аммо ҳавфли худудар: Минбулук нефт фавораси, Шоҳимардонни сеп олаётган кунлар, Бойсун газ кони-

таржима ҳолими тилка пора қилдилар. Сабр билан кутдим. Аммо, бир гал мен колиб ҳатто фарзандларим билан шугуллана бошлаши. Ана ўшанда сукунтинг, жим туришининг исми кўзкорик смаслигини билдирам.

Очиги, муамммо колиб, айнан мувалиф билан шугуллана бошлағанларидан руҳий тушунлика учрайман. Ўзимда маъмуд муддат бирор нарса ёзмай кўяман. Адопатсизлик, натижасизлик қалбимни жароҳатлайди. Ўзимни мағлубларден ҳис киламан. Шундай пайтларда бор сўз, муҳлис, Бэззида маъмуд муддат бирор нарса ёзмай кўяман. Адопатсизлик, натижасизлик қалбимни жароҳатлайди. Ўзимни мағлубларден ҳис киламан. Шундай пайтларда кунлар кутуғи, томошабининг бир сўзи менинг "даволайди": "кўрдим" ёки "ӯқидим", ҳақ гапни айтуб-сиз, деган. Бундан ортиқ этироф борми? Аслида шу ўрт, эл мағнафати учун таввакл қилиб "бошни кундага кўйиб" ўша сатрларни ёзсан, тасвириларни ошкор қиласан. Улар буни ёқлаётганим, демак сен голибсан! Бундан ортиқ баҳт, кунбон формат журналисти учун!

Бу жамият талаби. У ѡеч қачон ўзгармаган. Ҳамиши ҳақиқатни, ҳақ сўзин кутган ўқувчи. Ҳозир ҳам шундайдими? Назаримда журналистиаримиз маъсулнинг "унтутиб" кўяётгандек. Бунинг асосий сабабларидан бирга – журналист сўзига бўлган муносабат, у таътарган муаммога расмийлар ёндашви. ОАВ ҳарчандон бонг урнаши, маъсуллар муаммони ҳал қилмас экан, ҳалда журналистика ишонч ийқолида бораведи. Ба даврингэн энг оғрикли масалаларидан бирни, деб хисоблайман. Истиқбол-чи? Қанчалар умидбаш бўлмай, жамият, давлат журналисти айтган ҳақ сўзга холос муносабатда бўлмас экан, бундай журналистиканинг кепажаги мажрух.

Яқинда Хитойда бўлдим. Пекиндаги ҳалқ ку-тубхонасида сунъий интеллект билан савол жавоб қилиш имкони яратилибди. Мен ҳам бундан фойдаландим. Ўзбекистон – Хитой иккисидан муносабатларни ҳақида сўрадим. У дона-дона қилиб мен илгари билган рақамларни айтди. Қойил қолдим. Босма нашрлар келаётгани, футбол бўйича Ўзбекистон терми жамоасининг жаҳон чемпиони бўлиши ҳақиқати саволларига янганинга ўйланбиз, сунъий "фрикини" айтди. Қизик, ҳар бир саволга сунъий инте-

леклардан жавоб топса олсан, унда вақти келиб, умуман ОАВлари керак бўлмай қолмайдими?! Чунки йил сайн ахборот олишининг техник имкониятлари кенгайб боряпти. Бу кетиша сунъий интелектдан ҳар бир фуқаро тўғри фойдалана оладиган вақт жуда теш этиб келади-ку.

Аммо ѡеч қачон, хеч қандай сунъий интелект инсоний хис-туйғу, меҳр ва газаб, ҳамардлик ва қасоб каби яна кўплаб руҳий холатларни англай олмайди. Демак, унинг "хуло-са"ларни курук, факат рақамни дастурларига асосланади. Ҳаёт эса жонни эволюция, аспола рақамли технология эмас. Демак ҳали инсоннинг мулокот, ҳаётни туйупларига асосланади. Фикр, ахборот алмашув журналистика яшайди. Фикр, ахборот алмашув журналистика яшайди.

Биз ҳаёсида даврда яшадига учрасса, ҳаётни туйупларига асосланади. Ҳаёт эса жонни эволюция, аспола рақамли технология эмас. Демак ҳали инсоннинг мулокот, ҳаётни туйупларига асосланади. Фикр, ахборот алмашув журналистика яшайди.

Муҳаммаджон ОБИДОВ, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист.

ҲАМКАСБ

“ЖУРНАЛИСТИКА – МЕНИНГ ҲАЁТИМ”

– дейди “Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист” Холида ПАРДАБОЕВА

Умр ўтиқчини. Умр кисқа. Умр – карвон. Умр – оқар дарё. Лекин ҳар киши, касбига садоқат намоён этиб, эл хизмати йўлида, сидқидилдан вазифасини бажариш виждо-ний иш.

“Журналистик тоши жуда оғир, нони ғоят қаттиқ. Шунга чигдаганлар журналист бўлади. Модомики шу қасбни танладими, қийинчиликларига, қалтакларига ҳам, ро-ҳатига ҳам чидаши керак”, дейди “Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист”, Ҳаёт Ашо директори, сенатор Абдулсаид Кўчимов, “Hurriyat” газетасининг 11-декабрдаги 49-со-нида эълон килинган Наргиза Азизова билан сұхбатда.

Дарҳакиат, ана шундай тоши оғир, нони ғоят соҳада салқам 50 йилдан бўён журналистика соҳасида меҳнат килиб келатган устоз журналистлар Сирдарёда ҳам кам эмас.

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист Холида Пардабоеви буғун нафакат Сирдарё вилоятида, республика миқёсида ҳам билишади, эътироф этишади. Бунга қўйидаги омиллар асос бўла олади.

Биринчидан, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист Холида Пардабоеви умри давомиди. Олтинчидан, Ҳолида Пардабоева умри давомиди. Ҳолида Пардабоеви шоғиридан ғорашибада, шикоатида ижодий сермаҳсулликда кўпларга ўрнан ва намунаидир.

Иккинчидан, ижтимоий-сиёсий, маънавий-маърифий, Сирдарё воҳоҳи хотин-қизлари томонидан жамиятимизнинг турли жабжаларида амалга оширилганда ишлар республиканинг номдор нашри "Hurriyat" газетаси ва "Саодат" журналида ҳамасбасимизнинг мақолалари орқали бўй кўрсатди.

Учинчидан, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист Холида Пардабоеви умри давомиди. Ҳолида Пардабоеви шоғиридан ғорашибада, шикоатида ижодий сермаҳсулликда кўпларга ўрнан ва намунаидир.

Олтинчидан, Ҳолида Пардабоеви шоғиридан ғорашибада, шикоатида ижодий сермаҳсулликда кўпларга ўрнан ва намунаидир.

БЮОК АЖДОДЛАРИМИЗ

МИРЗО УЛУГБЕК ДАҲОСИ

“Ўтмиши кўмилган миллатнинг
истиқболи ҳам зулмат пардаси
остидар!”.
Херман ВАМБЕРИ

2024 йил 12 сентябрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевининг “Буюк қомусий олим ва машхур давлат арбоби Мирзо Улугбек тавалудининг 630 йиллигини кенг нишонлаш тўғрисида”ги қарори эълон қилинган эди. Унга кўра, мамлакатимизда ўйларда, олий ўкув даргоҳларида қизғин учрашувлар, мулокотлар ўтказилди, алломанинг кутлуг хотириаси ёдга олинди. Самарқандада улуг олимга багишланган ҳалқаро конференция бўлиб ўтди.

МИРZO УЛУГБЕК ХАЛҚИМИЗНИНГ ЭНГ СУЮКЛИ ВА АРДОҚЛИ ФАРЗАНДЛАРИДАН БИРИ

“Буюк тариҳда ҳеч нарса изсиз кетмайди. У халиқларнинг қонида, тарихий хотириаси сақланади ва амалий ишларида намоён бўлади. Шунинг учун ҳам ү қурдатлидир. Тарихий меросни асрар-авлодларга қолдириш давлати-миз сиёсаннинг энг муҳим устуров йўналишларидан биридир”, — деган эди Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев.

Эсимда, 2010 йил эди, Шавкат Мирзиёев ўша пайтлар Республикаимиз бош вазири эдилди, Самарқандда Расадхона ёдгорлиги пойдада тарихи ва куруичиларни йигиб, Мирзо Улугбек ҳакида гап очидилар: “Биз Мирзо Улугбекнинг даҳолик даражасига лойик, хос ва мос ёдгорлик, мажмусини яратишимиш керак. Советлар даврида бунёд қилинган мажмуда тарихий ҳақиқатга мутлақа тўғри келмайди”, — дегандилар.

Дарҳақиқат, ўша кезлар мажмуда ғарип бир аҳволда эди. Музей заллари диндорлар билан Мирзо Улугбекнинг зиддиятилари ва курашини ак эттиручи ёлғон-яшики, килюю драмалар лавҳалари суратлари билан тўлдирилган бўлиб, худосизликга чорлаб турар эди. Бу Мирзо Улугбек даҳосига зид, тужмат бир фоя эди. Ахир у Моварооннаҳр мамлакатининг 40 йиллик ҳукмдори, даҳо олим, буюк сultonни эди-ку.

...Қисқа вақтда “Расадхона ёдгорлик мажмуси” янгидан барпо қилинди, у турристларнинг энг суюкли жойларидан бирига айланди. Мехмонларни худдики Мирзо Улугбекнинг ўзлари кутиб олаётгандек. Пастки майдондан бронздан куйлаган Мирзо Улугбек таҳтиравондан нафакат фалакка, балки келажакка, сизу бизга куз тикиб турганди. Орқада юлдузлари чараклаб турган коинот акс этган улан панни бунёд қилинган. Гуллар ва яшилликлар оралаб, зиналар орқали юкорига, тепега кутариласиз. У ерда музей ва дунёни лол қолдирган Мирзо Улугбек даврига гувоҳлик бериб турган расадхона пайдоверя ястануб ётди. Бу ерларда унинг руҳи, нафаси, қадамларининг излари бор.

“ТАЛЛИ-И-РАСАД”

Мирзо Улугбекнинг илмий мероси, мадрасалари ва расадхона курилиши тўғрисида жуда кўп маёнлар сакланниб қолган. Уни европалик, россиялик шарқшунос олимлар яхши билишлари. Факат расадхонани узок қидиришиди, топа олишида. Чунки ал алақачон нураб, ер қаърида колиб кетган эди. Расадхонани топиш шарқшунос, хаваскор археолог В. Вяткинга насиб қилди. Қандай қилиб? Чунки у бошча рус олимларидан фарқи ўлароқ, маҳаллар аҳоли билан чиқишиб кетган эди. Одамлар Оби Раҳмат ариғи бўйида “Талли-и-расад”, яъни “Расадхона тепалиги” борлигини билар эдилар. Абу Сайд Махсум ва Эгам Жоҳа муллалар В. Вяткинга ўша жойни кўрсатишида 1908-1909 йиллари қазашма ишлари боштаб юборилди ва ниҳоят XV асрда Мирзо Улугбек расадхонаси — обсерваторияси, унинг асосий курилмаси сектант топиди. Бу ҳақда телеграф агентлеклари бутун дунёга хабар тарқатди. Бу XX аср қашfiёти сифатида қабул қилинди.

МУҲАММАД ТАРАҒАЙ ИБН ШОҲРУХ ИБН ТЕМУР

Ҳа, Мирзо Улугбекнинг азон билан кулоги сингниргандан исми худи шундай. Жуда ўшигигандан уни бобоси Улугбек деб эркалаган, сўйган ва у айнан шу Мирзо Улугбек номи билан тарихга муҳрланди.

Улугбек 1394 йилнинг 22 марта куни гарбий Эронда, Султония шаҳрида боғси Амир Темурнинг ҳарбий юришлари пайтида тұғилган. Отаси — Амир Темурнинг кенха ўғли Шоҳруҳ Мирзо. Онаси Хоразмда хукмронлик қилган сўйилар суполасига мансуб Фиёсiddин Тархоннинг қизи Гавҳаршод бегим бўлади. Улугбек уларнинг тұнчғи фарзанди.

Ўша дарв таомилга кўра Амир Темурнинг набирлари, жумладан, Улугбек пойтахтда — Самарқандда Сароймұлхоним-Бибихоним тарбиясида бўлган. Улугбек зукко, хотириаси кучли, адолатпарвар, илм-фана мойил бола сифатида углайди. Унинг биринчи устози шоир, файласуф Ҳамза ибн Али Малик

Туси бўлиб, 1405-1411 йилларда сиёсий ва ҳарбий ишларни ўргатган. Сўнгроқ мунажжим Мавлоно Аҳмад устозлик қилган. Лекин Мирзо Улугбек ўзининг устози сифатида Қозизода Румийни тилга олади.

“...ИСЛОМ ОЛАМИНИНГ СУЛТОНИ ОЛИМ ИНСОНДИР”

Мирзо Улугбек жуда эрта, йигирмага этиб-етмасдан ҳукмдор ва олим сифатида эл-улусга танилди.

Юқоридаги иқтибос өрнолик математик Фиёсiddин Жамшид ал-Кошияга тегиши. У 1417 йили Мирзо Улугбекнинг таслиғида куришга қарор қилинди. Расадхона шаҳардан 5-6 чакирим нарида, Чўпонотанинг Қўйҳак тепалигига қуриладиган бўлди.

“СИРЛИ ОСМОН ТОҶИКА ИЛК КИРДИДИР НАРВОН ЎЗБЕГИМ”

Расадхона 1424-1428 йилларда курилиб битказилди. Унинг курилишига, мазмун-моҳиятини ойдинлаштириш жаҳаёнларига Мирзо Улугбек шахсан раҳбарлик қилган. У хуқмдор бўлишига қарамасдан, олимлар ўтасида ўтадиган қизғин баҳс ва мунозараларда фоилиги, мақоми билан иштирокчилашар босим ўтказмаган. Ҳар бир мутахассиснинг мулоҳазаларини ёшитган ва адодатли, тўғри қарорлар чиқаришига интиглан.

Фиёсiddин Жамшид ёзди: “Расадхона курилаётган жойда меридиан чизигини анилаш учун ер текисланётган эди. Бу ишга энг моҳир тоштарошлар жалб қилиниб, ер текисланди. Биз бу ерга меридиан чизигини анилаш учун йигидик. Даастлаб биз ернинг текислигини аникламоқчи бўлдик. Ҳазрати олийлари давлат таъни (Аллоҳ, унинг сиҳҳати ва давлатини барқарор кильсин), барча асподзодар ва сарой атъёлари, олимлар, фан арబоблари — барчапар тоштошларнинг ери текислигидек. Даастлаб ўзининг мўлжалланган асбоби атрофида тўпландик”. Қўриниб турибдик, Мирзо Улугбек расадхонанинг курилиши ва тегишли асбоб-ускуналар билан жиҳозлаш масалаларини бошдан-оёқ ўз назоратида сақлаган.

Мирзо Улугбек Самарқанд, Бухоро ва Ғиждувон шаҳарларидан улугбек мадрасалар барпо қилди. Ғиждувондаги мадрасанинг пештоқини пайғамбаримизнинг: “Ҳар бир муслим ва муслуманинг билим олиши фарзидир”, — деган ҳадиси бозаб турибди.

Самарқанддаги Мирзо Улугбек мадрасаси 1417-1420 йилларда курилди. Мадрасада диний билимлардан ташқари дунёвий илмлар — математика, астрономия, тарих, геометрия, мантиқ, турк, форс, араб тиллари, фикъ ва бошқа фанлар ўқитилган.

1420 йили мадрасанинг очилишида уз даврининг машхур алломаси, мударрис Муҳаммад Ҳавоғий биринчи мавзуз ўқиган эди. Шунингдек, шубъ мадрасада Қозизода Румий (1360-1437), Фиёсiddин Жамшид ал-Коши (1385-1430), Али Қушни (1402 — 1474), Ҳўжа Фазлуллоҳ Абу Лайс Самарқандий ҳамда Мирзо

Асосий бинонинг тархи айланда шак-

Улугбекнинг ўзи ҳам илм-фанинг турли соҳаларидан талабаларга маъруза ўқиганлар. Мирзо Улугбек ўз даврининг энг кучли олимларидан 100 га яхинини Самарқандга йигди. Улар мадрасаларда таълим бердилар, назарий концепцияларни илгар сурдилар, баҳс ва мунозаралар қилдилар. Ажойиб бир илмий мухит яратилиди.

Талабалар мадрасани тўлиқ тамомлаш учун 8 йилдан то 16 йилгача ўқиганлар.

Мирзо Улугбекнинг мадрасаси олияси синтирганларга дипломлар берилган. Ана шундай дипломлардан бири ҳозирги кунда ЎзРФ Абу Райхон Берунийномидаги Шарқшунослик институтида “Р-10683-ш” рақамда сақланади.

Бу диплом мадрасаси олиядга таълим-

лида бўлиб, унинг диаметри 46, 4 м, уч ошёнили бўлиб, баландлиги 30, 4 м ни ташкил қилиди. Унинг ўтасидан меридаан чизиги бўйлаб ер сатидан пастда, тог жинслари қаърида радиуси 40, 21 м лик сектант курилган. Унинг ёрдамида куёш ва юлдузларнинг географик координатлари, жойлашиши, баландлиги ва масофалари аникланган. Сектант доиранинг 6/1 қисмини, яъни 60 градусни қамраб олган.

Расадхонада илмий кузатув ишлари билан Қозизода Румий, ал-Коши, Али Қушни, Мирзо Чалабий каби унча кўпилган. Қарийб ўйиллик кузатувидан сунг Мирзо Улугбек ўзининг “Зижи Жадиди Қўргоний” асарини яратади. Бу унинг шоҳи

сафатида таълиғи.

Каталогда 1018 та турғун юлдузларнинг географик координатлари аникланди, куёш йилининг давомийлиги, ернинг ўз ўқи атрофида айланиши, ой ҳаракатининг вақтлари аникланди. Куёш йили 365 кун соат 10 дақиқа 8 сония деб белгиланди. У атиги хозирги замон космик кузатувлари натижасидан атиги 58 сонияни фарқ қилиди, холос. Бу жуда катта қашfiёт эди.

Бунга қандай еришилди? Сўзсиз, Мирзо Улугбекнинг илмий салоҳияти, баҳандада савияни олимларнинг бир жойга йигилиши ва ўзларидан аввалик расадхоналар томонидан йўл қўйилган хатоларни бартараф қилиш эвазига ана шундай оламшумат натижага еришилди. Масалан, Фиёсiddин Жамшид ал-Коши Самарқанддан аввал Эрон Озарбайжонидаги Марғона расадхонасида ишлаган эди. Унда йўл қўйилган хатолар “Элхоний Зижи”да ҳам акс этиди, натижада жадвалнинг илмий киймати йўқча қиравиди. Ёки Птоломей жадвалидан ўрин олган саккизга юлдуз кураситланган жойда топилмаганлиги ва умумий йўқигига учун “Зиж”га кирилди. Шу сабабдан Самарқанддаги илмий мунозараларда аввалик ҳатолар чуқур таҳлил килинди ва тўғри ечими топилгандан сўнгигина қарор қабул қилинди.

Мирзо Улугбекнинг “Зиж”ига ишлаганда жадвали, кўпланилган ускуналари бир неча юз иллар давомидан денгиз навигациясида шағилланаётган. Шу сабабдан Самарқанддаги илмий мунозараларда аввалик ҳатолар чуқур таҳлил килинди.

МИРZO УЛУГБЕККА ЕВРОПАНИНГ ТАЪЗИМИ

Ҳукмдорнинг кўп вақти давлат бошқаруви, мамлакат ободончилиги, мадрасалар курилиши, маърузалар, низоларни бартараф қилиш каби дунёвий ишлар масалаларига сарфланган.

Шу сабабдан, Мирзо Улугбекнинг “Зиж”ига ишлаганда жадвали, кўпланилган ускуналари бир неча юз иллар давомидан денгиз навигациясида шағилланаётган. Шу сабабдан, Мирзо Улугбекнинг ўзининг таъзимида “Рисолай Улугбек”, математикага оид “Бир даража синусини аниқлаш ҳақида рисола” ва тарихга оид “Тарих-и арбаб улус” асарларидир. Сўзсиз, Мирзо Улугбекнинг ўзининг таъзимида “Зиж” ишларни олмагандан ўзининг йўқигига таъзимланган чархларни курилди. Ҳафтадан кийин, Мирзо Улугбекнинг ўзининг таъзимида “Фарзанди архуманди” — кенжашоғириди Алӣ Кушчиларни тилга олади. “Зиж” тайёр бўлган 1437 йилга қадар Алӣ Кушчидан бўлак уларнинг ҳаммаси вафот қилган эдилар. Шунга қарамасдан, Мирзо Улугбек олимилик этикасига риоя килгандар, шубъ ҳукмдор бўлса-да, ўз асирида уларнинг номларини хотирлаб дуоп килган.

Шу сабабдан, Мирзо Улугбекнинг илмий асарлари сони жаҳдатдан унча кўп эмас. Булар Мирзо Улугбекнинг астрономияга багишланган “Зижи Жадиди Қўргоний” ва “Рисолай Улугбек”, математикага оид “Бир даража синусини аниқлаш ҳақида рисола” ва тарихга оид “Тарих-и арбаб улус” асарларидир. Сўзсиз, Мирзо Улугбекнинг ўзининг таъзимида “Зиж” ишларни олмагандан ўзининг йўқигига таъзимланган чархларни курилди. Ҳафтадан кийин, Мирзо Улугбекнинг ўзининг таъзимида “Фарзанди архуманди” — кенжашоғириди Алӣ Кушчиларни тилга олади. “Зиж” тайёр бўлган 1437 йилга қадар Алӣ Кушчидан бўлак уларнинг ҳаммаси вафот қилган эдилар. Шунга қарамасдан, Мирзо Улугбек олимилик этикасига риоя килгандар, шубъ ҳукмдор бўлса-да, ўз асирида уларнинг номларини хотирлаб дуоп килган.

Телеканал таъкидлаганидек, янги бош вазир Франсуа Байру шаҳарларнинг таъзимида сифатида Ретаёни қолдиришга ҳарор қинг бўлсанда-да, ташкил ҳақида қарор қабул қилинди.

Республика Маънавият ва маърифат маркази томонидан бугун юртимизнинг деярли барча худудларида тинимсиз тадбирлар ўтказилалди. Ёзувчи - шоирлар, санъат ахли, етук олимлардан иборат “Маънавият карвони” Ватанимизнинг олис қишлоқларида бўлиб омма, айниқса, ёшларимиз орасида миллат ва келажак бутунлиги борасида тинимсиз тарғибот олиб бормоқда. Албатта, кимдир бундай мафкуравий юришларнинг фойдаси бормикан, деган ўйга бориши ҳам табиий. Шундай иштибоҳ туғилиши, яхшилик ва эзгулик ташвиқоти самара беришига шубҳа пайдо бўлиши ҳам бугун оммани жалб этишнинг энг самарали йўлени излаб топишга эътибор қаратиш лозимлигини кўрсатади. Албатта, бу нарса осонмас. Ҳаммамиз билиб турибмиз, нафакат бизда, балки бутун дунёда одамийлик деган азалий қадрият саналган туйғулар топтала бошлагани, одамзот ўзлигидан узоқлашиб бораётгани, ҳаёт устуни — АХЛОҚ деган тушунча оёқ ости бўлаётгани сир эмас. Бугун дунёни ахлоқ кутқаришига шубҳа қилмаган, бундан ўзга чора йўқлигига ишонган қалб кўзи очиқ қавм барча эзгу туйғуларнинг ўзаги китоб ва адабиёт, деган хуносага келиб бўлди. Шунинг учун ҳам элимизда ўтказилаётган барча маърифий тадбирларнинг ҳам моҳиятига китоб ва китобхонлик, халқни китобга қайтариш мақсади сингдирилган.

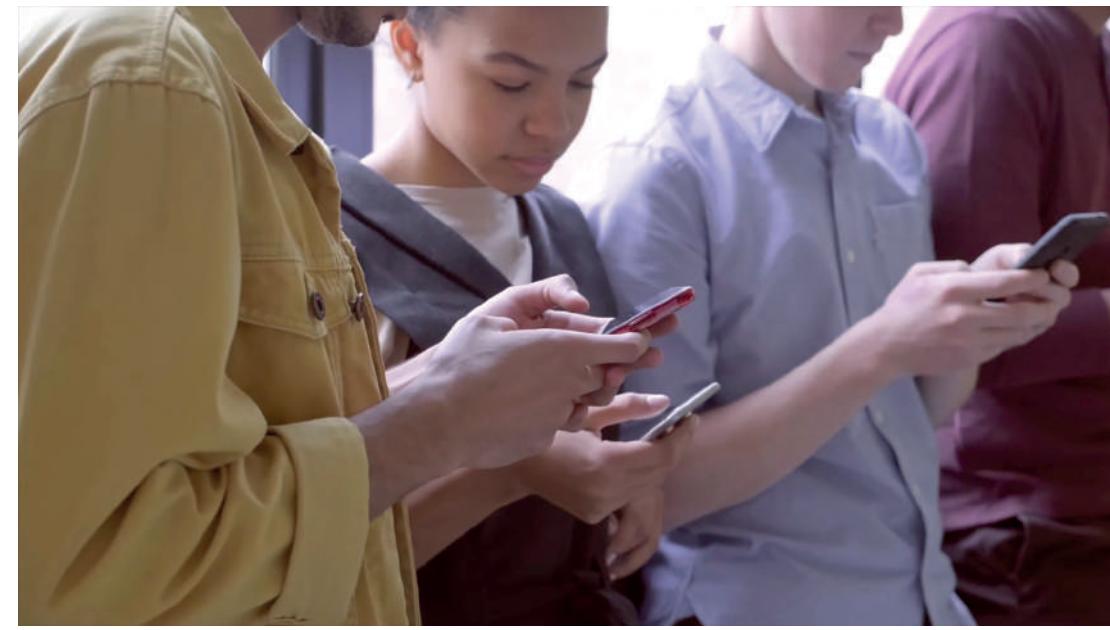
Очиғи, қўлимизни, онгу шууримизни телефон банд этиб, бизни ўзига тобе этиб олган ҳозирги кунда КИТОБ ҳақида гапириш купгили туюладигандай. Чunksи, ҳамманинг кўлида телефон. Ҳамма телефоннинг ичига қайтмайдиган бўлиб кириб кетаяпти: фақатина бизнинг ўзбеклар эмас, барча шаҳарларда, барча ўлкаларда турфа одамларнинг ахволи шу — телефонга термулиб қолган: кўчада, хиёбонда, ошхонада, тўйда, таъзияда, автобусда, метрода, кемада, самолётда... Ҳамма жойда хўроz бир хилда кичкираяпти.

Олдинлари китобга термулишган, китоб ўқишган, ҳаётини нурлантиришган, бугун эса умрини телефонга едиришаалт. Интернет яхши албатта, узогимизни яқин, фурсатимизни чақин қилди, лекин одам-зот тайёр эмас экан бунга... Узимизни ўзимиздан узоклаштирилди, қалбимиз хиссиётлари музлаб бормоқдаки, бунга бандилик оқибатида, яхши - ёмон қоришиқ абгор дунёning ахволи тасаввуримиздан эзгуликка эш тушунчаларни сиқиб чиқармоқда.

Күчада кетаётган кекса муаллим юраги хуруж бериб, йўл четида йиқилиб қолган кезда мактабдан қайтаётган “ўкувчилар” кўл телефонга тасвирга олишиб, синфдошлар “телеграм тўдаси”да тарқатиб юборишид... Наҳотки, хузурланадиган, томоша қилиб завқланадиган ҳол шу? Наҳотки, раҳмсиз, шафқатсиз, чаёнсифат, илонсифат газандаларни тарбия қилаётган бўлслак? Икки хотин жанжаллашяпти, бир-бирини савалашаяпти, Худо урган бар-

МИЛЛАТНИ КИТОБ АСРАЙДИ

ёхуд маънавиятсизлик касали хурӯжи ҳақида

занги бу манзарани завқланиб телефонга оляпти ва дунёга кўз-кўз қиласпти. Ориятга ўт тушдими, эркакнинг гурури ё номуси йўқолдими, билмайман, билмайман, нима бўлаяпти? Даҳшатли томони, буни лавҳа қилган эргумроҳ шу аёлларнинг шармандалигидан одамлар завқланади, деб ўйлайди... Бундай бедодликларни истаганча топиш мумкин; бўй етган ойимчаларнинг ҳамма жойини кўз-кўз этиши-ю, оғизни ҳаром қиласдиган шаллакиликлардан тортиб, бирорнинг кўрпа-тўшагигача ташқарига олиб чиқиш, на эркакка, на аёлга ярашили иш эмас. Буни англаш имконидан ҳам мосуво бўлганга ухшайдилар. Ақлимизни интернет еб бўлди, дейин десангиз, ахир интернетдан эзгулик йўлида, илм-маърифат йўлида фойдаланиш мумкин эди-ку, нега шу ахволга тушиб қолдик, деган ўй ич-этингизни кемиради. Агар сизнинг ақл ва дидингиз ювиқсизлик гирдоби ичидаги

либ кетмаган бўлса, албатта, шундай ўйлайсиз...

Куни кечи тишин даволайдиган клиникада бўлдим. Одам кўп экан, навбатга турдим. Галим келишини кутаяпман. Чарм ўриндиқда ўтирган кўйи кўлтелефондан кўз узмайтган беш-олти ёшлар чамасидаги қизалоқни кузатдим. Мен бир соатдан кўпроқ вақт кутдим, қизалоқ ҳам телефондан бош кўтармади, онаси тишини кўрсатгани кириб кетгану, қизининг қўлига шу матоҳни бериб, овуниб ўтирсин деган, албатта. Ҳайрият, она шўрлик оғзини ушлаб чиқиб келди. Қизалоққа кетамиз маъносида қўл узатди, қаёқда, қизалоқ рўпарасида онаси турганини

пайқамади ҳам. Она уни турткыллагач, ўзига келди – ё келмади, ўрнидан туриб атрофга аланг-жаланг бўлиб қаради ва хардамхәёл ортидан эргашди. Ишонасизми, қизалок қаердалигини, бу ерда нега ўтирганини ҳам шунтиб кийган еди.

ганини ҳам унугиб қўйган эди...
Ўзимни тутиб туролмадим: “Мен қизингизни бир – икки бор гапга солмоқчи бўлдим, у эътибор қилмади. Тишингизни даволатишдан олдин қизингиз-нинг кўзини, руҳиятини ҳам даволатинг, у ҳеч нарсани, айни дам Сизни ҳам кўрмаяти, қаердалигини ҳам унугиб қўйган, у бу дунёда эмас ҳозир...”, – дедим. Аёл менга эсхонаси чиқиб, олайиб қаради. Ангоридан “Жинни бўлганми, бу одам?”, деган маънони уқдим. Нимадир деб тўнгиллади, лекин унинг гапини бу ерда ёзолмайман. Аёл фақат бир гапни тўғри айтди, сен аввал ўзингни уйингдагларингни тузат... Тан олайлик, деярли ҳаммамизинг уйимиизда шу аҳвол, болаларимиз, невараларимиз ўзимизга кўшилиб телефонни еб – ютишмоқда.

Уңында ижтимои тармоқтарда Европалың қай-
сирип бир шахрида тирбанд автобусда китоб ўқиёт-
ган болакайнинг суврати берилди. Қалб күзи очиқ
одамлар учун, бутун дунёда Яхшилик, Эзгулик, Ода-
мийлик ва Ҳайрат тимсолида намоён бўлуди у. Ҳа,
биз шу аҳволга келдик; китоб ўқиётган болакайнин
кўрсак, ҳайратланиб қарайдиган бўлдик... Аслида бу
ҳам фожиадир, шундай эмасми?

Баъзида менга ўзингиз ҳам ҳикоя, у-бу нарсала-
рингизни шу телефон орқали жойлайсиз-ку, кўлтеле-

фон бўлмаса, интернет бўлмаса, биз Сизнинг ёзган-ларингизни ўқимасдик-ку, деган иззагаң қилишмоқчи бўладилар. Мен асарларимни китоб ҳолида ҳам чи-қаришим мумкин, фақат телефонга термулган омма дунёда адабиёт, яхшилик ва эзгулик деган нарсалар ҳам борлигини билиб турсин, ҳеч бўлмаса, кимдир ўқиди-ку, деган фикрда интернетга ҳам жойлайман. Аминманки, бугун ижтимоий тармоқларга кимдир ўқиса ўқимаса-да, қалб ҳарорати сезилиб турган адабий асарлар, шеър ва мақолалар, таржималар жойлаётган зиёлиларимизда ҳам шундай фикр бор.

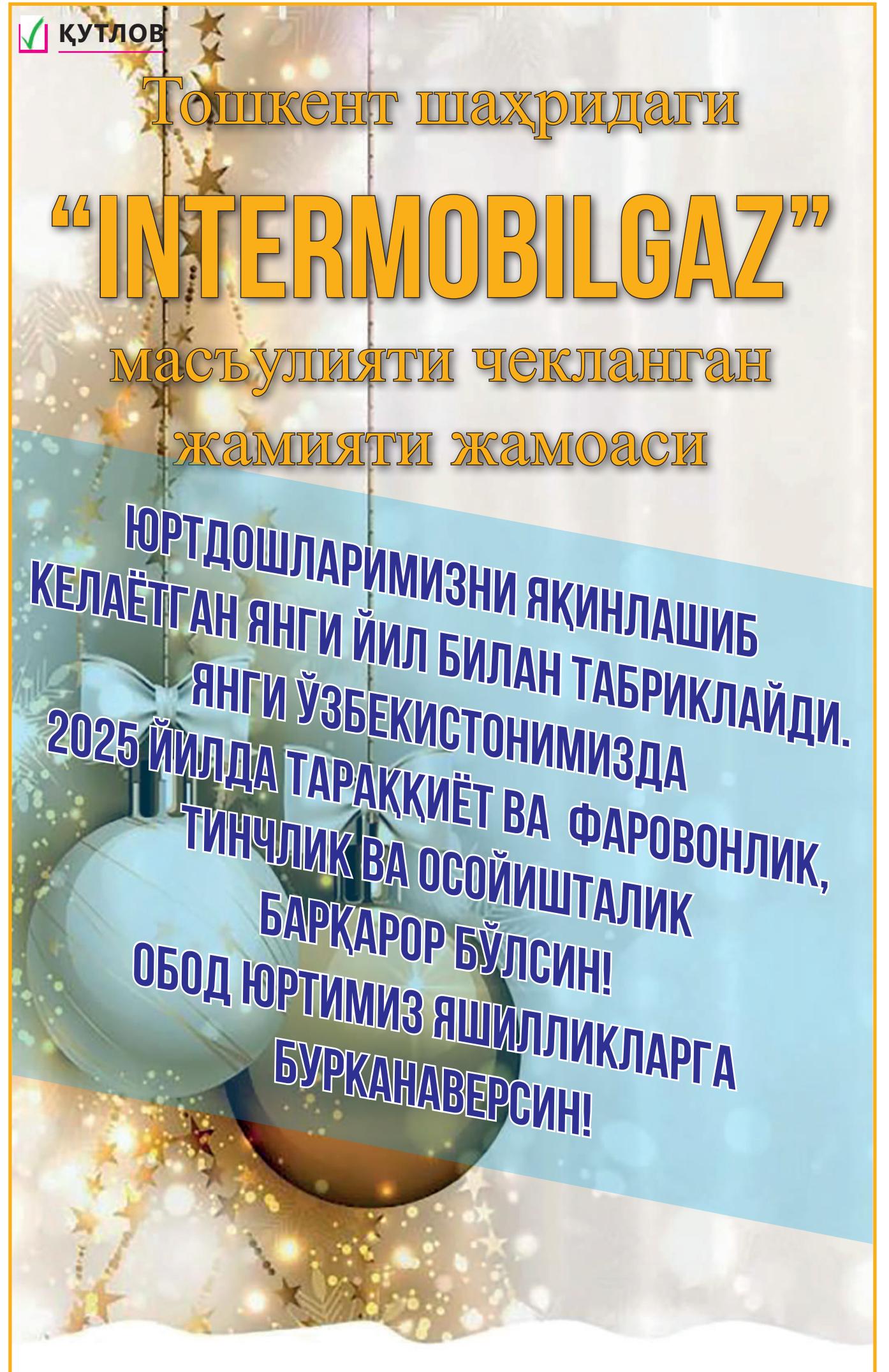
Хисоблаштырылганда ҳам шундай філіп бер. Нимадир қылиш өрек-ку, китобсизлик касалига йүйлиқкан жамиятда ўзига шон-шұхрат топиш иллин-жидә эмас, балки, шу одамлар адабиёт ва абадият-дан баҳраманд бўлсин, руҳий тинникликни йўкотиб қўймасин, деган мақсадда минбар топган адibu шоир, таржимон ва журналистлар, олимларимизга таъзим қиласман. Худога шукр, озми кўпми булар оммани нурга юзлантиришга уринмоқдалар ва бунга умид қилмоқдалар... Бу ўринда барча адабий-маънавий сайтлар, маърифий тармоқларга ташаккур айттаман. Ўзим кўриб-билиб, ўқиб бораётган замон-дош зиёлиларимизнинг хайрли ишлари гарчанд жаҳолат бўронига қарши кўлда шамчироқ кўтариб чиққан дарвешни эслатса-да, унинг нури зулумотни ёритишига ишонаман.

Таржима тинникликни иштеп кутиш айналмачи-бир синфа биттадан ўқувчиларнинг газета-журнали кириб борса, муаллим шу нашрлардаги шеър ва ҳикоялар, мақолалар юзасидан ҳам уйга топшириклар берса, балки болаларимизда китоб ўқиш кўникмаси шаклланармиди... Ахир ўша нашрларда миллат мағкураси, қадриятларимиз, давлат сиёсати моҳияти болаларбон тилда акс эттирилади-ку? Ҳар ҳолда бола бу дунёда шундай ўқийдиган нарсалар ҳам борлигини, дунё фақат телефондан иборат эмаслигини англармиди, дейсан-да киши. Яна бир орзу, Ўзбекистонда бир кунни КИТОБ КУНИ деб белгилаш керакмикан. Ўша куни ТВ, Радио, барча сайтлар эрталабдан китоб ҳақида гапирса, ота-оналар, бобо-момолар ўша куни уйига фарзандлар ҳамда набиралар учун китоб кўтариб келса, майли, беесорлар, ёйликхоналаримизда себси лицея билан

бир синфга биттадан ўқувчиларнинг газета-журнали кириб борса, муаллим шу нашрлардаги шеър ва ҳикоялар, мақолалар юзасидан ҳам уйга топшириқлар берса, балки болаларимизда китоб ўқиш кўникмаси шаклланармиди... Ахир ўша нашрларда миллат мағкураси, қадриятларимиз, давлат сиёсати моҳияти болаларбоп тилда акс эттирилади-ку? Ҳар ҳолда бола бу дунёда шундай ўқийдиган нарсалар ҳам борлигини, дунё фақат телефондан иборат эмаслигини англармиди, дейсан-да киши. Яна бир орзу, Ўзбекистонда бир кунни КИТОБ КУНИ деб белгилаш керакмikan. Ўша куни ТВ, Радио, барча сайтлар эрталабдан китоб ҳақида гапирса, ота-оналар, бобо-момолар ўша куни уйига фарзандлар ҳамда набиралар учун китоб кўтариб келса, майли, бозортўра ё дўконхалтамиизда сабзи-пиёз билан бирга бир донагина болалар учун китоб бўлса, ҳеч ким уйга куруқ кўл билан кирмаса, фарзандлар учун китоб олиб келса, муаллимми, дўхтири, амалдорми, ҳокимми ё вазирми, хуллас, Президент айтгандан кейингина ўқиган мактабига китоб совға қилинларнинг (эсингиздами?!?) бари-барининг кўлида ҳеч бўлмаса ўша кун биттагина китоб бўлса, телевизор тўхтовсиз гапирса, радио гапирса, сайтлар бонг урса, хуллас, китоб совға қилиш кунини муқаддас бир байрамдай ўтказсан...

Китоблар бизга дунёни күтқарып қолишиңи ўргатади. Кимдан ё нимадан? Албатта, инсондан, дунёни инсондан күтқарып қолиш, янын инсонларга инсон бўлиб яшашни ўргатади. Бизга бошқа нима керак? Сиз дунёни күтқаришга уринманг, ўзингизни ўзингиздан, янын Инсонни Инсондан күтқаришни ўрганинг, шунинг ўзи етади. Шундагина Сиз дунёни күтқарасиз! Нимадан дейсизми? Ахлоқсизлик, фаҳш, ёвузлик, очкўзлик, ҳasad, хиёнат, сотқинлик, жамики урушлардан... Дунё жойида турибди, лекин бугун Инсон ўз жои — инсонийликни тополмаяпти.

Күнкөр НОРКОБИЛ

ЯНГИ КИТОБ

РАСУЛ ҲАМЗАТОВ “ТАНЛАНГАН АСАРЛАР”

“Адабиёт” нашриёти Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ҳомийлигидаги атоқли авар шоирни Расул Ҳамзатовнинг “Танланган асарлар” китобини чоп эттириди. Китоб Расул Ҳамзатовнинг ҳалқимизга, тилимизга, ҳазар Алишер Навоийга ҳурмат-эхтироми ифодаси бўлган сўзлари билан бошланган: “Ўзбек халқига ҳавасим келади. Сизлар буюк шоир Алишер Навоийнинг ворисларисиз, улуғ миллатнинг фарзандларисиз, катта тилининг эгаларисиз. Бу билан фахрланишингиз, ҳалқингиз, тилингиз камолига хизмат қилишдан чарчамаслигининг керак”. Ўқувчилар машҳур шоирнинг инсоният, адабиёт, ҳалқи ва Ватанин оидидаги буюк хизматларини теранроқ англашлари учун таники замондоқ адабиётларининг Расул Ҳамзатов ҳақидаги эътирофларидан лавҳалар берилган.

Расул оға ёзгандилар: “Мени шеърларимда бурут сўзини кўп ишлаттаним учун таниқид қилишади. Нима қилай, менга бошқа күшлардан кўра бурутгут кўпроқ ёқади. Негаки, бурутлар қўзартиларга багишланган эн яхши асар ҳақида сўй борса, “Менинг Догистоним” бадиаси, дунёдаги энг азиз зот — Онани улуглови асар тўғрисидаги фикри юритилса, “Оналарини асарн” достони тилга олинади. Дарҳакат, адабиёт ономидони бурут юқсанлигига кўтарилиган Расул Ҳамзатовнинг биринчи қаноти “Менинг Догистоним” бадиаси бўлса, иккичи қаноти “Оналарини асарн” достонидир. Шу боис бу асарлар жаҳоннинг кўпгина тилларига таржима килинган.

Шоирнинг кўш қаноти бўлган бадиаси ва достони она тилимизда чиқкан “Танланган асарлар” китобидан мунособ ўринни эгаллади. 1971 йили рус тилида, 2011 йили она тили-

мизда чиқкан “Менинг Догистоним” бадиасида Ватанга мұхаббат, миллӣ урф-одатларга, умимисоний қадрияларга ҳурмат, соғиғига садоқат ажаб ранг-бўйларда тасвирланган. Беназир шоир бу асарида ҳақ ҳикматлари, иборалари, ҳикояларидан унумли фойдаланган. Ўзининг қизикарил кўрган-кечирганлари, эсадликлари, асар руҳига йўргилиб кетган пурмаъношевълари эса бадиага тароват бағишишаган. Шу боис севимли шоиримиз Абдула Орипов бадиага ёзган сўзбозисида қўйидаги сўзларни меҳр билан битганди: “Китобда юзлаб, минглаб ёмби фикрларни, ҳикматларни учратиш мумкин. Уларнинг ҳеч бира атайн ўйлаб топилган эмас. Муаллиф аждодлар, замондошлар тажрибасига таянади. Ҳар қандай сиёсатнинг иғози ўқилмоқда ва бундан кейин ҳам севиб ўқилавади. Чунки достондаги воқеълик ҳаёт ҳақиқатининг ифодаси эмас, балки ҳаёт ҳақиқатининг ўзирид.

Ижодкор ҳаёти ва ижоди ҳақида ёзиш энг қийин вазифа. Негаки, ижодкор ички кечинималари бошқалар билиши амримаҳол. Шу боис Расул Ҳамзатовнинг мухтасараси тарзда ёзган “Ўзим ҳақимда уч оғиз сўз” сарлавҳали таржими ҳолининг кўтирилганни айни муддо бўлган. уни ўқир экансиз, беихтиёр хушёр торасиз. Шоирнинг дил изҳори ҳар бир ўкувчини ўндан ибрат олиб, чин юрқадан Ватанга садоқат билан ҳизмат қилишига унайди. Шунингдек, ёш китобхонларга маълумот бериш мақсадидан таржимон Асрор Мўминнинг Расул Ҳамзатов ҳаёти ва ижодига багишланган мақолоси ҳам киритилган. Зоро, таржимон мақолосида тъкидлаганидаги: “Расул Ҳамзатов асарларидаги ёмби фикрларни, умрбоки ҳикматларни дилда тақорлаб туриш ҳар биримиз учун фойдадири”. Ҳар қандай сиёсатнинг иғози ўқилмоқда ва бундан кейин ҳам севиб ўқилавади. Чунки достондаги воқеълик ҳаёт ҳақиқатининг ифодаси эмас, балки ҳаёт ҳақиқатининг ўзирид.

Достон етакчи нашрлар каторида тилга олинмайдиган “Знамя” журналида чоп қилинди. Бирок асарнинг қайси нашрда чоп этилиши мумкин эмас экан. Достон нашр қилинган журннал кўлума-кўл ўқиди, кўплаб тилларига ўтириди. Буни шоир достонга багишланган ўша мақолосида шундай ифодалаган: “Достон турли ўшадаги, турли милятни кишиларни, турли қасбадаги, хатто ўзлари мактубларида икror бўлишича, илгари шеър ўқимаган, аввал менинг номиними

Малика УБАЙДУЛЛАЕВА

эштимаганлар ўртасида ҳам катта қизиқиши ўфтоди. “Дўстларни асарн”, “Севги ҳақида китоб”, “Менинг Догистоним” китобларим, “Турнлар” кўшигим машҳур бўлгандага ҳам муҳислардан бунча кўп мактуб олмагандим”.

Достонда дунёдаги энг меҳрибон, энг меҳнатка ва энг азиз зот бўлган оналар тараннум этилган. Шоир фикат ўз онаси ҳақидагина эмас, жаҳондаги меҳрибонлар тимсоли бўлган барча оналар тўғрисида ёзгани учун достон барчада катта қизиқиши ўйтоди, севиб ўқиди, ҳамон севиб ўқилмоқда ва бундан кейин ҳам севиб ўқилавади. Чунки достондаги воқеълик ҳаёт ҳақиқатининг ифодаси эмас, балки ҳаёт ҳақиқатининг ўзирид.

Ижодкор ҳаёти ва ижоди ҳақида ёзиш энг қийин вазифа. Негаки, ижодкор ички кечинималари бошқалар билиши амримаҳол. Шу боис Расул Ҳамзатовнинг мухтасараси тарзда ёзган “Ўзим ҳақимда уч оғиз сўз” сарлавҳали таржими ҳолининг кўтирилганни айни муддо бўлган. уни ўқир экансиз, беихтиёр хушёр торасиз. Шоирнинг дил изҳори ҳар бир ўкувчини ўндан ибрат олиб, чин юрқадан Ватанга садоқат билан ҳизмат қилишига унайди. Шунингдек, ёш китобхонларга маълумот бериш мақсадидан таржимон Асрор Мўминнинг Расул Ҳамзатов ҳаёти ва ижодига багишланган мақолоси ҳам киритилган. Зоро, таржимон мақолосида тъкидлаганидаги: “Расул Ҳамзатов асарларидаги ёмби фикрларни, умрбоки ҳикматларни дилда тақорлаб туриш ҳар биримиз учун фойдадири”. Ҳар қандай сиёсатнинг иғози ўқилмоқда ва бундан кейин ҳам севиб ўқилавади. Чунки достондаги воқеълик ҳаёт ҳақиқатининг ифодаси эмас, балки ҳаёт ҳақиқатининг ўзирид.

Достон етакчи нашрлар каторида тилга олинмайдиган “Знамя” журналида чоп қилинди. Бирок асарнинг қайси нашрда чоп этилиши мумкин эмас экан. Достон нашр қилинган журннал кўлума-кўл ўқиди, кўплаб тилларига ўтириди. Буни шоир достонга багишланган ўша мақолосида шундай ифодалаган: “Достон турли ўшадаги, турли милятни кишиларни, турли қасбадаги, хатто ўзлари мактубларида икror бўлишича, илгари шеър ўқимаган, аввал менинг номиними

Малика УБАЙДУЛЛАЕВА

эштимаганлар ўртасида ҳам катта қизиқиши ўфтоди. “Дўстларни асарн”, “Севги ҳақида китоб”, “Менинг Догистоним” китобларим, “Турнлар” кўшигим машҳур бўлгандага ҳам муҳислардан бунча кўп мактуб олмагандим”.

Достон етакчи нашрлар каторида тилга олинмайдиган “Знамя” журналида чоп қилинди. Бирок асарнинг қайси нашрда чоп этилиши мумкин эмас экан. Достон нашр қилинган журннал кўлума-кўл ўқиди, кўплаб тилларига ўтириди. Буни шоир достонга багишланган ўша мақолосида шундай ифодалаган: “Достон турли ўшадаги, турли милятни кишиларни, турли қасбадаги, хатто ўзлари мактубларида икror бўлишича, илгари шеър ўқимаган, аввал менинг номиними

Малика УБАЙДУЛЛАЕВА

эштимаганлар ўртасида ҳам катта қизиқиши ўфтоди. “Дўстларни асарн”, “Севги ҳақида китоб”, “Менинг Догистоним” китобларим, “Турнлар” кўшигим машҳур бўлгандага ҳам муҳислардан бунча кўп мактуб олмагандим”.

Достон етакчи нашрлар каторида тилга олинмайдиган “Знамя” журналида чоп қилинди. Бирок асарнинг қайси нашрда чоп этилиши мумкин эмас экан. Достон нашр қилинган журнжал кўлума-кўл ўқиди, кўплаб тилларига ўтириди. Буни шоир достонга багишланган ўша мақолосида шундай ифодалаган: “Достон турли ўшадаги, турли милятни кишиларни, турли қасбадаги, хатто ўзлари мактубларида икror бўлишича, илгари шеър ўқимаган, аввал менинг номиними

Малика УБАЙДУЛЛАЕВА

эштимаганлар ўртасида ҳам катта қизиқиши ўфтоди. “Дўстларни асарн”, “Севги ҳақида китоб”, “Менинг Догистоним” китобларим, “Турнлар” кўшигим машҳур бўлгандага ҳам муҳислардан бунча кўп мактуб олмагандим”.

Достон етакчи нашрлар каторида тилга олинмайдиган “Знамя” журналида чоп қилинди. Бирок асарнинг қайси нашрда чоп этилиши мумкин эмас экан. Достон нашр қилинган журнжал кўлума-кўл ўқиди, кўплаб тилларига ўтириди. Буни шоир достонга багишланган ўша мақолосида шундай ифодалаган: “Достон турли ўшадаги, турли милятни кишиларни, турли қасбадаги, хатто ўзлари мактубларида икror бўлишича, илгари шеър ўқимаган, аввал менинг номиними

Малика УБАЙДУЛЛАЕВА

эштимаганлар ўртасида ҳам катта қизиқиши ўфтоди. “Дўстларни асарн”, “Севги ҳақида китоб”, “Менинг Догистоним” китобларим, “Турнлар” кўшигим машҳур бўлгандага ҳам муҳислардан бунча кўп мактуб олмагандим”.

Достон етакчи нашрлар каторида тилга олинмайдиган “Знамя” журналида чоп қилинди. Бирок асарнинг қайси нашрда чоп этилиши мумкин эмас экан. Достон нашр қилинган журнжал кўлума-кўл ўқиди, кўплаб тилларига ўтириди. Буни шоир достонга багишланган ўша мақолосида шундай ифодалаган: “Достон турли ўшадаги, турли милятни кишиларни, турли қасбадаги, хатто ўзлари мактубларида икror бўлишича, илгари шеър ўқимаган, аввал менинг номиними

Малика УБАЙДУЛЛАЕВА

эштимаганлар ўртасида ҳам катта қизиқиши ўфтоди. “Дўстларни асарн”, “Севги ҳақида китоб”, “Менинг Догистоним” китобларим, “Турнлар” кўшигим машҳур бўлгандага ҳам муҳислардан бунча кўп мактуб олмагандим”.

Достон етакчи нашрлар каторида тилга олинмайдиган “Знамя” журналида чоп қилинди. Бирок асарнинг қайси нашрда чоп этилиши мумкин эмас экан. Достон нашр қилинган журнжал кўлума-кўл ўқиди, кўплаб тилларига ўтириди. Буни шоир достонга багишланган ўша мақолосида шундай ифодалаган: “Достон турли ўшадаги, турли милятни кишиларни, турли қасбадаги, хатто ўзлари мактубларида икror бўлишича, илгари шеър ўқимаган, аввал менинг номиними

Малика УБАЙДУЛЛАЕВА

эштимаганлар ўртасида ҳам катта қизиқиши ўфтоди. “Дўстларни асарн”, “Севги ҳақида китоб”, “Менинг Догистоним” китобларим, “Турнлар” кўшигим машҳур бўлгандага ҳам муҳислардан бунча кўп мактуб олмагандим”.

Достон етакчи нашрлар каторида тилга олинмайдиган “Знамя” журналида чоп қилинди. Бирок асарнинг қайси нашрда чоп этилиши мумкин эмас экан. Достон нашр қилинган журнжал кўлума-кўл ўқиди, кўплаб тилларига ўтириди. Буни шоир достонга багишланган ўша мақолосида шундай ифодалаган: “Достон турли ўшадаги, турли милятни кишиларни, турли қасбадаги, хатто ўзлари мактубларида икror бўлишича, илгари шеър ўқимаган, аввал менинг номиними

Малика УБАЙДУЛЛАЕВА

эштимаганлар ўртасида ҳам катта қизиқиши ўфтоди. “Дўстларни асарн”, “Севги ҳақида китоб”, “Менинг Догистоним” китобларим, “Турнлар” кўшигим машҳур бўлгандага ҳам муҳислардан бунча кўп мактуб олмагандим”.

Достон етакчи нашрлар каторида тилга олинмайдиган “Знамя” журналида чоп қилинди. Бирок асарнинг қайси нашрда чоп этилиши мумкин эмас экан. Достон нашр қилинган журнжал кўлума-кўл ўқиди, кўплаб тилларига ўтириди. Буни шоир достонга багишланган ўша мақолосида шундай ифодалаган: “Достон турли ўшадаги, турли милятни кишиларни, турли қасбадаги, хатто ўзлари мактубларида икror бўлишича, илгари шеър ўқимаган, аввал менинг номиними

Малика УБАЙДУЛЛАЕВА

эштимаганлар ўртасида ҳам катта қизиқиши ўфтоди. “Дўстларни асарн”, “Севги ҳақида китоб”, “Менинг Догистоним” китобларим, “Турнлар” кўшигим машҳур бўлгандага ҳам муҳислардан бунча кўп мактуб олмагандим”.

Достон етакчи нашрлар каторида тилга олинмайдиган “Знамя” журналида чоп қилинди. Бирок асарнинг қайси нашрда чоп этилиши мумкин эмас экан. Достон нашр қилинган журнжал кўлума-кўл ўқиди, кўплаб тилларига ўтириди. Буни шоир достонга багишланган ўша мақолосида шундай ифодалаган: “Достон турли ўшадаги, турли милятни кишиларни, турли қасбадаги, хатто ўзлари мактубларида икror бўлишича, илгари шеър ўқимаган, аввал менинг номиними

Малика УБАЙДУЛЛАЕВА

эштимаганлар ўртасида ҳам катта қизиқиши ўфтоди. “Дўстларни асарн”, “Севги ҳақида китоб”, “Менинг Догистоним” китобларим, “Турнлар” кўшигим машҳур б